

40789

PCBO Ferwerderadiel

Jaarstukken 2018

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A handwritten signature or scribble consisting of several overlapping, curved lines, positioned to the right of the text 'Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:'.

Inhoudsopgave

	Pagina	
Bestuursverslag	3	15
Financiële kengetallen	32	1

Jaarrekening

Grondslagen	33	3
Model A: Balans per 31 december 2018	36	1
Model B: Staat van baten en lasten over 2018	37	1
Model C: Kasstroomoverzicht	38	1
Model VA: Vaste Activa	39	2
Model VV: Voorraden en vorderingen	41	1
Model EL: Effecten en Liquide middelen	42	1
Model EV: Eigen vermogen	43	1
Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden	44	1
Model KS: Kortlopende schulden	45	1
Model G: Verantwoording subsidies	46	1
Model OB: Opgave overheidsbijdragen	47	1
Model AB: Opgave andere baten	48	1
Model LA: Opgave van de lasten	49	2
Model FB: Financiële baten en lasten	51	1
Model E: Overzicht verbonden partijen	52	1
WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke :	53	2
Niet uit de balans blijkende verplichtingen	55	1
Bestemming van het resultaat	56	1
Gebeurtenissen na balansdatum	57	1

Overige gegevens

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders	58	1
Controle verklaring van de onafhankelijke accountant	59	1
Gegevens rechtspersoon	60	1

Bijlagen

Bestuursverslag 2018

PCBO Ferwerderadiel

(40789)

Datum: 4 juni 2019

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A handwritten signature or mark in black ink, consisting of several overlapping loops and lines.

INHOUDSOPGAVE

- H 1 Inleiding*
 - 1.1. Inleiding*
 - 1.2. Instellingsgegevens*
 - 1.3. Visie en missie PCBO Ferwerderadiel*
 - 1.4. Organisatiestructuur*
 - 1.5. Kernactiviteiten en speerpunten bestuursbeleid 2018*
 - 1.6 Overige informatievereisten*

- H 2 Uitgangspunten bestuursverslag*
 - 2.1. Doel bestuursverslag*
 - 2.2. Functie bestuursverslag*

- H 3 Onderwijs*
 - 3.1. Leerlingenaantallen en prognose*
 - 3.2. Onderwijs en zorg*

- H 4 Personeel*
 - 4.1. Algemeen*
 - 4.2. Professionalisering*
 - 4.3. Ziekteverzuimpercentage*
 - 4.4. Beheersing van uitgaven inzake uitkeringen na ontslag*

- H 5 Huisvesting*

- H 6 Financiën*
 - 6.1. Inleiding*
 - 6.2. Financiële kaders*
 - 6.3. Treasury beleid*
 - 6.4. Kengetallen*
 - 6.5. Analyse financiële situatie*
 - 6.6. Analyse resultaat*
 - 6.7. Reserves*

- H 7 Toekomstparagraaf*

- H 8 Continuïteitsparagraaf*

- Bijlagen*
 - 1. Organogram vereniging*
 - 2. Schoolgegevens / locaties PCBO Ferwerderadiel*
 - 3. Bestuurssamenstelling per 01-08-2018*

H 1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Het bevoegd gezag van een vereniging is verantwoordelijk voor het opstellen van een jaarverslag.

Het jaarverslag bestaat uit twee documenten, namelijk het bestuursverslag en de jaarrekening. Voor 1 juli van elk jaar dient het jaarverslag van het voorgaande jaar bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te zijn ingediend. Middels dit verslag verantwoordt het bestuur van PCBO Ferwerderadiel de inzet van publieke middelen voor christelijk primair onderwijs in de gemeente Ferwerderadiel.

Horizontale verantwoording

Met dit jaarverslag wil het bevoegd gezag van de vereniging verticaal verantwoording afleggen aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en horizontaal aan de ouders, werknemers en de (G)MR.

1.2 Instellingsgegevens

Naam:	Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Ferwerderadiel
Bestuursnummer:	40789
Rechtsvorm:	vereniging, opgericht in 1996
K.v. Koophandel nr:	40005874
Postadres:	Postbus 20, 9074 ZL Hallum
Bezoekadres:	De Streek 4, Ferwert
Telefoon:	0518 - 412489

1.3 Visie en missie van PCBO Ferwerderadiel

Grondslag

De vereniging heeft als grondslag de Bijbel als Gods woord. Deze bron vormt het uitgangspunt en het kader voor de normen en waarden, van waaruit het onderwijs vorm gegeven wordt. Wij willen de kinderen op onze scholen leren hun keuzes te maken vanuit respect, verantwoordelijkheid, solidariteit en zorg voor hun medemensen en hun leefomgeving.

Doel

1. De vereniging heeft als doel vanuit de Bijbelse relatie met God, de jonge mens als lid van een gemeenschap waarin jongeren en ouderen leven uit Godsvertrouwen, te begeleiden en te stimuleren op zijn weg naar volwassenheid.
2. De vereniging stelt zich ten doel werkzaam te zijn tot instandhouding van scholen voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in Burdaard, Blije, Ferwert, Hallum, Marrum en Reitsum en tot oprichting van scholen in het werkgebied van de vereniging.
3. Zij tracht dit doel te verwerkelijken door het zoeken van samenwerking in alles wat tot de regionale en algemene belangen van het Christelijk onderwijs behoort door het houden van vergaderingen en voorts door alle andere wettige middelen, welke tot het gestelde doel dienstig zijn.

In bovenstaande artikelen uit de statuten staat beschreven wat we met onze vereniging willen bereiken en waar we voor willen staan. Onze missie of opdracht leiden we daaruit af. De missie geeft kort en kernachtig aan wat we willen bereiken en geeft richting aan ons beleid.

Visie op onderwijs en opvoeding

De scholen geven de christelijke identiteit gestalte door het vertellen en beleven van verhalen uit de Bijbel en door de omgang met elkaar. Ieder kind is een uniek, door God geschapen wezen, met eigen aanleg en mogelijkheden. In nauw overleg met de ouders wordt getracht het kind zo goed mogelijk te begeleiden, zodat het zich optimaal kan ontplooien, met aandacht voor zowel de verstandelijke als de emotionele ontwikkeling. Vanuit deze uitgangspunten moet de school een veilige en vertrouwde leefomgeving zijn en een pedagogisch klimaat bieden waarin onderwijs zo georganiseerd is dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Missie

PCBO Ferwerderadiel wil vanuit Bijbelse visie vorm en inhoud geven aan onderwijs, dat aan elk kind recht doet.

Dit betekent dat veiligheid, ontplooiing en acceptatie centrale begrippen zijn.

Het onderwijs houdt daarom meer in dan leren alleen. Ook opvoedkundige en levensbeschouwelijke aspecten spelen een rol. Van een leerkracht mag worden verwacht dat hij of zij deze visie en missie uitdraagt, dat kinderen in hun waarde worden gelaten en dat er respectvol met elkaar wordt omgegaan.

1.4 Organisatiestructuur

1. Algemene Leden Vergadering
2. Commissie Intern Toezicht
3. Directeur-bestuurder (Bestuur)
4. Schooldirecteuren
5. Medezeggenschap
6. Schoolcommissies

Zie voor het organogram van PCBO Ferwerderadiel Bijlage 1.

Code Goed Bestuur

Op 1 augustus 2009 is de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur' van kracht geworden. PCBO Ferwerderadiel is aangesloten bij de PO-raad en de door deze raad ontwikkelde code goed bestuur is ook op de vereniging van toepassing. Het bestuur heeft op basis hiervan de scheiding tussen uitvoerend en toezichthoudend bestuur geregeld door het instellen van een Commissie Intern Toezicht. In 2018 is de structuur verder vereenvoudigd: Het bestuur bestaat uit de directeur-bestuurder en het aantal leden van de Commissie Intern Toezicht bestaat uit 2 tot 5 leden.

1.5 Kernactiviteiten en speerpunten van het gevoerde bestuursbeleid in 2018

De kernactiviteit van de vereniging

Het geven van christelijk onderwijs aan basisschoolleerlingen in de gemeente Ferwerderadiel is de kernactiviteit van de vereniging. Een belangrijk uitgangspunt van de vereniging is de zes scholen in de dorpen zo goed mogelijk in stand te houden.

Bestuurlijke zaken

De meeste zaken waar het bestuur mee bezig is, dragen een school overstijgend karakter. In 2018 heeft het bestuur zich vooral beziggehouden met het realiseren van de strategische doelen van de vereniging zoals deze zijn vastgesteld in het strategisch beleidsplan 2017-2021 met als titel "Zijn wie je bent".

6

1.6 Overige informatievereisten

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het schoolbestuur is zich continu bewust van het maatschappelijk speelveld waarin het zich bevindt en van de noodzaak om op maatschappelijk verantwoorde wijze het onderwijs binnen de vereniging inhoud te geven. Dit onderwerp maakt tevens onderdeel uit van de dialoog die het bestuur met andere betrokken partijen voert. In de toekomst wordt hieraan nadere invulling gegeven.

Toelatingsbeleid

De scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen van ouders die de grondslag van de vereniging respecteren.

Internationalisering

Internationalisering is bij onze vereniging niet van toepassing.

Klachtenregeling

Het bestuur is aangesloten bij de landelijke klachtencommissie van de besturenorganisatie Verus en heeft een klachtenregeling. Naast ouders en leerlingen kan een ieder die deel uitmaakt van de schoolgemeenschap klachten indienen. Die kunnen betrekking hebben op gedragingen en beslissingen van het bestuur en personeel of het nalaten daarvan en ook op gedragingen van anderen die deel uitmaken van de schoolgemeenschap.

De klachtenregeling is alleen van toepassing als andere mogelijkheden om gehoor te vinden voor een klacht zijn uitgeput. Veruit de meeste klachten over de dagelijkse gang van zaken in de school zullen in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en schoolleiding op een juiste wijze worden afgehandeld. Indien dat echter, gelet op de aard van de klacht niet mogelijk is, of indien de afhandeling niet naar tevredenheid heeft plaatsgevonden, kan men een beroep doen op deze klachtenregeling.

In 2018 zijn er geen klachten bij het bestuur of de landelijke klachtencommissie binnengekomen met betrekking tot onze vereniging.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

H 2. UITGANGSPUNTEN

2.1. Doel van het bestuursverslag.

Het doel van dit verslag is inzicht te geven in de besteding van de beschikbaar gestelde middelen waarmee aan de scholen toevertrouwde kinderen onderwijs geboden krijgen.

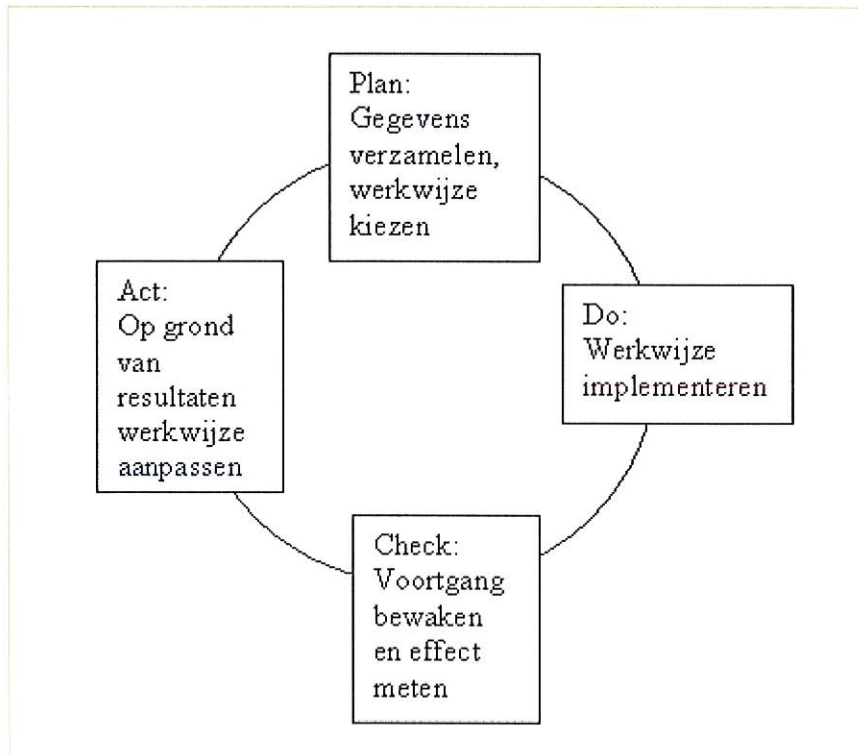
Het bestuur wil met dit verslag met name inzicht geven in het (financiële) reilen en zeilen van de vereniging aan het personeel, de ouders en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.(GMR)

Verder kan het gebruikt worden voor informatie aan bijvoorbeeld het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de onderwijsinspectie, het voortgezet onderwijs, de gemeente en de peuterspeelzalen in de regio.

Het verslag is een middel om op hoofdlijnen een beeld te geven waar de beschikbare geldelijke middelen aan zijn besteed en in de toekomst aan zullen worden besteed.

Ook past het in de plan-do-check-act gedachte die we bij de kwaliteitszorg binnen de vereniging hanteren.

Ter verduidelijking volgt hieronder de kwaliteitscirkel van Deming.

De kwaliteitscyclus van Deming.

2.2 Functie van het bestuursverslag

Het bestuurs- en jaarverslag kent onder andere de volgende functies:

- een verantwoordingsdocument
- een (intern) beheersdocument
- een informatiedocument
- een vergelijkingsinstrument
- een public relations document.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A handwritten signature or scribble, likely a paraaf, consisting of several overlapping loops and lines.

H 3. ONDERWIJS

3.1 Leerlingenaantallen en leerlingenprognose

De belangrijkste doelstelling van de vereniging is het verzorgen van christelijk basisonderwijs in de dorpen binnen de gemeente Ferwerderadiel.

In 2018 zijn daartoe in zes dorpen basisscholen te vinden die variëren in leerlingenaantal van 28 tot meer dan 232 leerlingen.

In Tabel 1 staat een overzicht van de leerlingenaantallen per teldatum 1 oktober 2018 en een leerlingenprognose voor de komende jaren vermeld. Hoewel een prognose vanwege onvoorziene omstandigheden jaarlijks moet worden bijgesteld is de verwachting dat het aantal leerlingen op de scholen van PCBO Ferwerderadiel de komende jaren licht zal dalen, mede door de verwachte sluiting van de Flieterpen in Reitsum met ingang van 1 augustus 2019. Prognoses over een periode van 15 jaar laten een beeld van geleidelijke krimp zien. Het bestuur zal de komende jaren daarop moeten anticiperen.

De leerlingenaantallen per 1 oktober 2018 en een leerlingenprognose voor de komende jaren.

feitelijk		1-10-2015		1-10-2016		1-10-2017		1-10-2018	
		OB	BB	OB	BB	OB	BB	OB	BB
04JG	De Flieterpen	20	21	14	24	10	23	8	20
05OU	It Fundamint	118	116	130	111	122	115	125	107
06QO	De Ikker	33	42	35	41	37	36	34	37
07ME	Op Streek	46	45	50	47	46	48	43	49
08BI	De Welle	54	73	60	66	64	65	73	48
08LZ	Aasterage	74	68	72	64	85	63	70	67
		710		714		714		681	

prognose		1-10-2019		1-10-2020		1-10-2021		1-10-2022	
		OB	BB	OB	BB	OB	BB	OB	BB
05OU	It Fundamint	122	122	112	135	106	126	105	121
06QO	De Ikker	37	35	37	38	33	41	40	34
07ME	Op Streek	45	49	46	46	49	42	53	41
08BI	De Welle	71	61	69	64	62	72	53	82
08LZ	Aasterage	70	64	73	70	68	74	66	70
		676		690		673		665	

3.2. Onderwijs en zorg

De scholen voldoen allemaal aan de basiskwaliteit en de eindopbrengsten van onze scholen liggen boven de inspectie ondergrens. Op alle scholen wordt de IEP-toets als eindtoets afgenomen. Vanuit de bovenschoolse rapportage werken we doelgericht aan de opbrengsten van elke individuele school.

Om de kwaliteitszorg van alle scholen goed in beeld te krijgen werken wij op alle scholen met WMK (Werken met Kwaliteitskaarten). In een cyclus van 4 jaar komen alle onderdelen aanbod. De scholen nemen na analyse en gesprek binnen het team de uitkomst van WMK mee in het schooljaarplan.

De scholen gebruiken de informatie welke de Sociale Veiligheidslijst van de Kanjertraining oplevert als aanknopingspunten voor de verbetering van het veiligheidsbeleid. Op alle scholen gebruiken wij het antipestbeleid van de Kanjertraining. Op verenigingsniveau is er een veiligheidsplan vastgesteld met instemming van de GMR.

Om de samenwerking binnen en tussen de scholen te versterken (van en met elkaar leren, halen en brengen) hebben we diverse werkgroepen zoals van de taalcoördinatoren, de rekencoördinatoren, de Intern Begeleiders, het zorg advies team, Wetenschap en techniek, het jonge kind, de werkgroep planlast en bouwoverleg. De kwaliteitszorg medewerker is voorzitter van deze werkgroepen en stuurt de verschillende processen aan.

In het zorgbeleidsplan staat beschreven hoe wij binnen de vereniging werken en welke in- en externe partners betrokken zijn. Het zorgbeleidsplan is in 2018 geëvalueerd en bijgesteld.

In Hallum en Ferwert is ook in 2018 samen met “Kids First COP groep” verder gewerkt aan het uitbouwen van de scholen tot Kindcentrum, waarbij onderwijs en opvang meer en meer op elkaar worden afgestemd.

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and lines, positioned at the bottom right of the page.

H 4. PERSONEEL

4.1. Algemeen

Het bevoegd gezag is werkgever van de medewerkers op de scholen. Op 31 december 2018 waren 77 personeelsleden in dienst voor in totaal 51,89 Fte.

Verdeling van de medewerkers van PCBO Ferwerderadiel per salarisgroep.

Categorie	Functienaam	Inschaling	FTE
Management	Directeur	DB	3,5
	Directeur-bestuurder	B2	1
OP	Leraar basisonderwijs	L10	33,2585
	Leraar basisonderwijs	L11	4,6724
OOP	Leraarondersteuner	7	0,6
	Onderwijsassistent	4	5,3125
NOP	Directiesecretaresse	6	0,6511
	Beleidsmedewerker ICT	L11	0,2
	Beleidsmedewerker Onderwijs en kwaliteit	L11	0,4
	Schoonmaak	1	2,2928

De gewogen gemiddelde leeftijd van de medewerkers van de afgelopen vier jaren

Naam	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018
40789	39,68	38,11	39,05	39,05
04JG de Flieterpen	42,89	38,61	39,27	41,23
05OU It Fundamint	39,74	39,36	39,50	38,44
06QO De Ikker	37,06	36,53	36,25	37,01
07ME Op streek	43,58	44,49	44,16	44,72
08BI De Welle	41,09	38,14	39,63	38,56
08LZ Aasterage	36,04	36,00	36,58	37,59

Hieronder staat een overzicht van de leeftijdsverdeling van de medewerkers. Daaruit blijkt dat 24% van de personeelsleden 55 jaar of ouder is. Dit betekent dat het leeftijdsfasebewust personeelsbeleid belangrijker wordt. In 2017 was dit percentage 20%.

Leeftijdsverdeling van de medewerkers per 31 december 2018.

2018-2019	
leeftijds-cohort	
15-24	1,0514
25-34	17,0582
35-44	10,6651
45-54	10,2166
55 en ouder	12,4961
Eindtotaal	51,4873

4.2 Professionalisering

Het bestuur van de vereniging heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de manier waarop medewerkers dienen te functioneren. Alle scholen binnen de vereniging beschikken over organisatie- en specifieke schoolcompetenties. Ieder personeelslid beschikt over en beheert zelf een bekwaamheidsdossier. Aan de hand van de vastgestelde gesprekkencyclus wordt de ontwikkeling en scholing van leerkrachten gemonitord. Alle leerkrachten hebben een persoonlijk ontwikkelingsplan (pop) en er vindt collegiale consultatie plaats.

4.3 Ziekteverzuimpercentage

Het ziekteverzuimpercentage over het kalenderjaar 2018 bedroeg 7,45%.

Ziekteverzuimpercentages PCBO Ferwerderadiel over de jaren 2013 tot en met 2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
40789	5,81	4,10	7,05	9,91	8,43	7,45
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
04JG De Flieterpen	11,52	11,34	8,39	0,90	1,29	6,10
05OU It Fundamint	2,89	2,71	5,13	9,53	9,07	10,61
06QO De Ikker	1,61	3,43	7,91	8,01	9,99	6,69
07ME Op Streek	2,29	5,75	11,73	14,65	7,12	11,98
08BI De Welle	9,33	2,28	2,91	10,48	15,90	2,39
08LZ Aasterage	7,42	1,71	6,25	15,89	7,22	6,96

Bij de interpretatie van de verzuimpercentages dient er rekening mee te worden gehouden dat het aantal onderwijsgevenden op de meeste scholen gering is en het ziekteverzuim van één medewerker een grote invloed heeft op het verzuimpercentage. Het verzuimpercentage is in 2018 gedaald.

4.4 Beheersing van uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

In voorgaande jaren is via resultaatbestemming een bestemmingsreserve personeel gevormd in verband met personele frictiekosten. In het verslagjaar bedroeg deze reserve € 50.000. In het kader van de WWZ is dit nodig om zo nodig transitievergoedingen te kunnen betalen. Daarnaast kan een deel van de bestemmingsreserve worden besteed aan noodzakelijke scholing, outplacement en juridische bijstand.

H 5. HUISVESTING

Het bestuur van PCBO Ferwerderadiel is van mening dat adequate huisvesting één van de essentiële randvoorwaarden is voor het geven van kwalitatief verantwoord onderwijs. In het kader van onderwijskundige aanpassingen is een aantal schoolgebouwen de afgelopen jaren aan de hedendaagse eisen aangepast.

Nieuwe onderwijskundige concepten vragen vaak ook bouwtechnische aanpassingen. Er is bijvoorbeeld behoefte aan ruimtes waar groepjes kinderen kunnen samenwerken en aan ruimtes waar met kleine groepen kinderen gewerkt kan worden. In principe heeft elke school een aparte directiekamer, een personeelsruimte en een vertrek voor de intern begeleider.

Nog steeds komt het groot buitenonderhoud voor rekening van de vereniging terwijl dit tot 2015 ten laste van de gemeente werd gebracht. In de meerjarenbegroting is hier rekening mee gehouden. Omdat het bestuur niet heeft kunnen reserveren voor groot onderhoud en/of renovaties is besloten om de investeringen welke hiermee gepaard gaan en die de economische levensduur van het gebouw beduidend verlengen, af te schrijven over een periode van 25 jaar.

Op de schoolpleinen bevindt zich een aantal buitenspeeltoestellen. Deze toestellen zijn allemaal goedgekeurde apparaten die voorzien zijn van een keurmerk. Deze speelattributen worden meerdere keren per jaar door een gemeentelijk medewerker geïnspecteerd. Scholen ontvangen van deze inspectie een logboek. In verband met de veiligheid wordt erop toegezien dat alleen goedgekeurde toestellen door de kinderen worden gebruikt. Bij geconstateerde gebreken aan een toestel, wordt dat niet eerder weer gebruikt dan dat de gebreken zijn verholpen.

In 2018 is gestart met de voorbereidingen voor het aantrekkelijker maken van de inrichting van de schoolpleinen. Aan het einde van het schooljaar 2018-2019 zal dit zijn afgerond.

In 2018 heeft Visser Bouwmanagement Fryslân de meerjaren onderhoudsplanning geactualiseerd. De daarin geraamde onderhoudskosten zijn voor het bevoegd gezag in principe het uitgangspunt bij het vaststellen van de kosten groot onderhoud ten laste van het bevoegd gezag voor de komende jaren.

H 6. FINANCIËN

6.1. Inleiding

Sinds de invoering van de lumpsumfinanciering zijn de verantwoordelijkheden ten aanzien van de beheersing van zowel de personele en materiële kosten volledig bij het schoolbestuur komen te liggen. Om deze verantwoordelijkheid nu en in de toekomst te kunnen nemen, is een gezonde financiële situatie evenals een goed werkende Planning & Control van groot belang. De verantwoordelijkheid voor het opstellen van de begroting ligt bij het bestuur. De Commissie Intern Toezicht keurt de begroting goed en de realisatie van de begroting en de bewaking ervan is een taak van de directeur bestuurder. Deze rapporteert op geregelde tijden aan de Commissie Intern Toezicht.

Met het administratiekantoor zijn afspraken gemaakt over de periodieke levering van managementinformatie.

6.2 Financiële kaders

Het bestuur heeft minimum- en streefwaarden van belangrijke financiële kengetallen vastgesteld. Elk jaar wordt in de begroting vastgesteld hoe de beschikbare middelen over de scholen en het management worden verdeeld. Bij de verantwoording van de middelen wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen private en publieke gelden.

Prestatiebox

Deze subsidie is een verzameling van verschillende subsidies zoals de professionalisering schoolleiders, opbrengst gericht werken, professionalisering leraren en cultuur. In 2018 heeft de vereniging € 130.043 aan subsidie prestatiebox ontvangen. De prestatiebox is in 2018 ten behoeve van het personeel ingezet. De component cultuur wordt bij de scholen voornamelijk ingezet in voorstellingen verzorgd door Keunstwurk en OPUS3.

6.3 Treasurybeleid

Het treasurybeleid is vastgesteld binnen de kaders van de regeling beleggen en belenen voor instellingen voor onderwijs en onderzoek. In het Treasurystatuut wordt het treasurybeleid uiteengezet evenals een beschrijving van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Treasurycommissie. Door deze commissie wordt jaarlijks het Treasuryplan opgesteld en de resultaten en bevindingen worden gerapporteerd aan het bestuur. In onderstaande tabel staat een overzicht van de effectenportefeuille van de vereniging en de waarde hiervan per 31 december 2018. Het betreft beleggingen van privaat vermogen.

Overzicht van de effectenportefeuille van privaat vermogen per 31 december 2018 inclusief de vergelijkende cijfers per 31-12-2017.

	Balanswaarde 31-12-2018	Balanswaarde 31-12-2017
SPDR MSCI Europe Financials ETF	9.029	-
BNP Flex US Mortgage	14.244	11.521
Fonds Actiam Index Wereld	26.151	28.772
Fonds Allianz	26.393	29.314
Fonds BGF G1 Jap SmMid Opp	3.755	5.284
Fonds Fid Pacific	-	5.844
Fonds Kempen	8.743	8.994
Fonds Magellan I	-	2.866
Fonds Northern Tn Wld	26.539	28.225
Fonds Northern Tr em	6.463	7.454
Comgest Growth Emerging Markets	3.551	-
Fidelity Japan Aggr Growth	5.475	-
Fidelity Pacific Fund Euro	4.460	-
Fonds Rob Lux	-	13.240
Fonds Robeco G1b TR FH	8.947	14.137
Fonds Robeco Gl mul	26.602	28.575
Fonds Schroder Euro Co	4.660	4.393
Fonds Schroder ISF Front	9.056	9.569
Fonds Thread Pan Eur Small	-	9.799
Fonds Vanguard G1	5.004	6.207
Fonds Vanguard inf link	26.474	26.848
Fonds Vanguard Japan Stock	4.671	5.240
Fonds Vanguard GLob	26.576	28.366
JPMorgan EM Markets	3.266	4.529
Robeco QI Glob Dynamic Duration FH	14.380	-
Pimco Global	6.500	7.073
Vanguard Pacific ex Japan	-	5.016
Amundi ETF CAC 40	9.081	10.011
iShares Automation en Robotics ETF	8.767	10.106
Invesco Glob Inv Grade Corp	14.443	15.302
Neuberger Berman EMD	6.327	6.722
	309.557	333.404

6.4 Kengetallen

Binnen onze vereniging zijn belangrijke grenswaarden van financiële kengetallen vastgesteld. Deze hebben vooral betrekking op kengetallen over de balanssituatie per 31 december van enig jaar. De Commissie Don maakt hierbij onderscheid tussen een beoordeling van het vermogensbeheer en een beoordeling van het budgetbeheer.

Hieronder staat een overzicht van de kengetallen voor PCBO Ferwerderadiel over het jaar 2017 en 2018.

Overzicht van de financiële kengetallen van de vereniging over 2018.

	2017	2018
	Realisatie	Realisatie
1. Vermogensbeheer		
Solvabiliteit	82%	83%
Huisvestingsratio	7%	8%
2. Budgetbeheer		
Rentabiliteit	3,8%	-0,3%
Liquiditeit (quick ratio)	1,5	1,5
3. Weerstandsvermogen		
Weerstandsvermogen	40%	37%

Beoordeling van het vermogensbeheer (balans)

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen inclusief de voorzieningen en het totale vermogen en verschaft zo inzicht in de financieringsopbouw en geeft aan in hoeverre aan de verplichtingen op de langere termijn kan worden voldaan. In de afgelopen jaren werd door het onderwijs veelal een percentage van 50% als eis gesteld. Door de eerder genoemde Commissie Don is de minimeis op 20% gesteld. De vereniging heeft zowel in 2017 als 2018 een hogere solvabiliteit dan de hierboven genoemde percentages. Dit geeft aan dat de vereniging ruim voldoende in staat is om haar schulden te voldoen. Zou dit kengetal onder de signaleringsgrens vallen dan zou de vereniging in moeilijkheden kunnen komen om haar schulden te voldoen.

Weerstandsvermogen

Na de invoering van de lumpsumbekostiging heeft het bestuur een grotere zeggenschap gekregen over de inzet van financiële middelen. Tegelijk zijn ook de risico's die onderwijsorganisaties lopen toegenomen. Door het bevoegd gezag is een globale risicoscan uitgevoerd waarop is besloten dat voor geconstateerde risico's en eventuele restrisico's een minimale buffer aanwezig moet zijn. Een weerstandsvermogen tussen 10% en 40% wordt aanvaardbaar geacht. In 2018 komt de vereniging uit op 37% en zit hierbij dus aan de bovengrens van het weerstandsvermogen.

Huisvestingsratio

De huisvestingsratio is de verhouding tussen de huisvestingslasten (inclusief de afschrijvingen gebouwen) en de totale lasten. De huisvestingsratio geeft het aandeel van de totale huisvestingslasten in verhouding van de totale lasten weer. Er wordt hierbij een maximum van 10% als norm gehanteerd. De vereniging heeft een huisvestingsratio van 8% in 2018 en valt hiermee onder de grens.

Beoordeling van het budgetbeheer

Liquiditeit

De liquiditeit geeft de verhouding aan tussen de vlottende activa en de kortlopende schulden. Het geeft aan in welke mate onze vereniging op de korte termijn aan haar kortlopende schulden kan voldoen. Door het bestuur een minimumwaarde vastgesteld van 1,3. Door de Commissie Don is de ondergrens bepaald op 0,5 en de bovengrens op 1,5. De ratio is zowel in 2017 als in 2018 hoger dan 1,3 en dit geeft aan dat de vereniging op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De grens zou niet lager dan 1,3 mogen zijn want dan zou de vereniging niet op korte termijn aan haar verplichtingen kunnen voldoen.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen de winst en het totale vermogen op basis waarvan dit resultaat is gerealiseerd. Het bestuur heeft bepaald dat de rentabiliteitseis nihil is, mits het weerstandvermogen op peil is. Met andere woorden: er wordt geen winst nagestreefd zolang er een voldoende buffer is voor onvoorziene risico's. De rentabiliteit bedroeg -0,3 % in 2018 doordat er een negatief resultaat behaald is.

6.5. Analyse financiële situatie

De hiervoor genoemde financiële kengetallen voor vermogensbeheer en budgetbeheer geven een goede indicatie van de financiële situatie van onze vereniging. Alle kengetallen voldoen aan de normen van het bestuur en daarmee is de financiële situatie gezond te noemen.

6.6 Analyse resultaat

Het exploitatieresultaat 2018 is € 11.232 negatief. In vergelijking met de begroting 2018 is dit een negatieve afwijking € 36.000.

Overzicht van begroting en realisatie 2018, de realisatie 2017 en de begroting 2019.

	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Begroting 2019
3. Baten				
3.1 Rijksbijdragen	4.091.927	4.107.300	4.397.773	4.414.232
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2.044	4.400	5.636	5.600
3.5 Overige baten	105.365	69.680	75.568	59.618
Totaal baten	4.199.336	4.181.380	4.478.977	4.479.450
4. Lasten				
4.1 Personeelslasten	3.234.374	3.269.850	3.592.766	3.531.855
4.2 Afschrijvingen	127.408	151.922	152.294	183.900
4.3 Huisvestingslasten	282.343	378.160	333.490	381.062
4.4 Overige lasten	385.799	376.530	408.062	380.250
Totaal lasten	4.029.924	4.176.462	4.486.612	4.477.067
Saldo baten en lasten	169.412	4.918	-7.635	2.383
6 Financiële baten en lasten	-9.069	20.000	-3.597	
Resultaat	160.343	24.918	-11.232	2.383

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

	Begroting 2018	Realisatie 2018	Vershil
3. Baten			
3.1 Rijksbijdragen	4.107.300	4.397.773	290.473
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	4.400	5.636	1.236
3.5 Overige baten	69.680	75.568	5.888
Totaal baten	4.181.380	4.478.977	297.597

De totale baten zijn € 297.600 hoger dan begroot. Een groot gedeelte hiervan betreft de hogere Rijksbijdragen.

Bestuurders van de PO-Raad en de vakbonden hebben het cao-akkoord voor het primair onderwijs ondertekend. Alle medewerkers in het PO krijgen met dit akkoord per 1 september 2018 een loonsverhoging van 2,5%. Ook worden de salarisschalen aangepast. Een deel van

de leraren krijgt vervolgens op 1 januari 2019 en 1 januari 2020 een extra verhoging. Uiteindelijk gaan leraren er tussen de 3,3% en 11,2% op vooruit. Voor PCBO Ferwerderadiel gaat het in 2018 om circa 2,15% stijging van de lonen.

De bijdrage van het kabinet voor de ontwikkeling van de lonen is voor schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 inmiddels vastgesteld. De bijdrage voor schooljaar 2017-2018 is in september uitgekeerd en bedraagt circa € 121.900. De bijdrage voor schooljaar 2018-2019 wordt in oktober uitgekeerd en de stijging over 2018-2019 bedraagt circa € 81.300.

Een gedeelte van deze hogere bekostiging betreft extra geld dat beschikbaar is gesteld vanuit het werkdrukakkoord. Het gaat om een bedrag van € 155,55 per leerling voor schooljaar 2018-2019. Voor PCBO Ferwerderadiel is dit in totaal € 46.300 voor 2018. Het bestuur moet jaarlijks verantwoording afleggen over de inzet van deze gelden. In de overige personele lasten zijn de kosten hiervan opgenomen. Deze extra vergoeding heeft geen invloed op het totale resultaat.

Naast deze extra bekostiging is de kleinscholentoeslag per schooljaar 2018-2019 structureel verhoogd. Deze vergoeding is opgenomen in het budget voor Personeel- en Arbeidsmarktbeleid waardoor deze circa € 20.700 hoger is dan begroot.

De bekostiging voor personele groei is circa € 22.800 hoger dan begroot, mede door de nieuwe beschikking van april tot en met juli 2018.

De ontvangen vergoeding voor Fries van de Provincie is hoger dan begroot, waardoor de eindejaarsprognose van de overige overheidsbijdragen circa € 1.200 hoger is.

De eindejaarsprognose voor de overige baten is circa € 6.100 hoger dan begroot. De grootste afwijking met de begroting betreffen de giften en bijdragen ad € 3.400.

Lasten

	Begroting 2018	Realisatie 2018	Vershil
4. Lasten			
4.1 Personeelslasten	3.269.850	3.592.766	-322.916
4.2 Afschrijvingen	151.922	152.294	-372
4.3 Huisvestingslasten	378.160	333.490	44.670
4.4 Overige lasten	376.530	408.062	-31.532
Totaal lasten	4.176.462	4.486.612	-310.150

De totale lasten overschrijden de begroting met € 310.150.

De totale personele lasten zijn circa € 323.000 hoger dan begroot. Onderstaand overzicht geeft het verschil weer van de loonkosten directie, OP en OOP (exclusief vervanging).

	Begroting	Realisatie	Vershil
Loonkosten	€ 3.035.814	€ 3.376.364	€ -340.550
FTE's	47,63	50,21	-2,58
GPL	€ 63.737	€ 67.245	€ -3.507
Volume-effect	(verschil FTE x prijs begroting)		€ -164.443
Prijseffect	(verschil GPL x werkelijk aantal FTE)		€ -176.107
Totaal overschrijding			€ -340.550

Het prijseffect van de stijging van de loonkosten ad € 164.400 heeft te maken met enkele premiestijgingen die niet zijn meegenomen in de begroting. Dit zijn onder andere de ABP premie werkgever (stijging circa 1%), de zorgverzekeringswet (stijging circa 0,25%) en de WIA (stijging circa 0,11%).

Ook zijn de cao wijzigingen doorgevoerd waardoor de loonkosten gestegen zijn. In oktober is nog een éénmalige uitkering voor het personeel uitbetaald.

Daarnaast is 2,58 fte meer ingezet dan begroot. Dit betreft onder andere de inzet van de werkdrukgeden, in totaal 0,7380 tijdelijke uitbreidingen tot juli 2019. Hier staat tegenover dat in 2018 geen gebruik gaat worden gemaakt van de inzet van payroll. Hier was een bedrag van € 55.000 voor begroot.

In de aanloop naar het schooljaar 2018-2019 zijn binnen alle teams gesprekken gevoerd over de inzet van de middelen voor het verlagen van de werkdruk. Op basis van deze gesprekken is de feitelijke inzet ervan bepaald. Alle MR-en hebben ingestemd met het werkverdelingsplan van hun school. De werkdrukmiddelen zijn als volgt ingezet:

Bestedingscategorie	Besteed bedrag 2018	Eventuele toelichting
Personeel	€ 45.692,93	
Materieel		
Professionalisering		
Overig	€ 1.250,00	

In de begroting is een dotatie aan de overige personele voorziening opgenomen. Tijdens het afronden van de jaarrekening 2017 is in overleg met PCBO Ferwerderadiel gekozen deze voorziening vrij te laten vallen en een personele bestemmingsreserve te creëren. De begrote dotatie aan deze voorziening ad € 20.000 valt dus in 2018 vrij ten gunste van de exploitatie.

De kosten voor het ondersteunen van de leerlingzorg via de Aquamarijn zijn apart inzichtelijk gemaakt, deze kosten bedragen over 2018 € 26.300. Dit is niet apart meegenomen in de begroting 2018.

De overige personele lasten zijn hoger dan begroot, circa € 56.200. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de malus van het Vervangingsfonds ad € 46.200.

De afschrijvingen zijn nagenoeg gelijk aan de begroting.

De huisvestingslasten zijn lager dan begroot, circa € 44.500. Dit betreft onder andere de kosten voor het onderhoud (€ 27.500 lager), gas (€ 9.000 lager) en publiekrechtelijke heffingen (€ 6.400 lager).

De overige lasten zijn circa € 31.500 hoger dan begroot. Dit betreft onder andere de kosten voor beheer en bestuur, deze zijn circa € 6.000 hoger dan begroot. Door onder andere de kosten voor een functionaris gegevensbescherming in verband met de AVG ad € 4.200.

De kosten voor ICT licenties stijgen door het gebruik van digitale leermiddelen in plaats van boeken (circa 10.000 hoger dan begroot). De reproductiekosten zijn hoger dan begroot, circa € 5.600. Er is inmiddels een nieuw kopieercontract afgesloten waardoor de verwachting is dat de kosten in 2019 lager zullen zijn. Ook zijn de lasten bijzondere dagen € 8.200 hoger dan begroot.

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and lines, positioned to the right of the 'Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:' text.

Verdeling van het resultaat

Van het negatieve exploitatiesaldo ad € 11.232 is € 3.957 toegevoegd aan de publieke algemene reserve. Het restant van € 15.189 is ten late van de private reserve van de vereniging gebracht.

6.7 Reserves

Voor een goede bedrijfsvoering acht het bestuur het aanhouden van een aantal geormerkte reserves noodzakelijk. Dit zijn de zogenaamde bestemmingsreserves.

Nieuw vanaf 2017 is de bestemmingsreserve personeel ad € 50.000. Deze bestemmingsreserve is bestemd voor personele frictiekosten. In het kader van de WWZ is dit nodig om zo nodig transitievergoedingen te kunnen betalen. Daarnaast kan een deel van bestemmingsreserve worden ingezet aan noodzakelijke scholing, outplacement en juridische bijstand.

De private bestemmingsreserves betreffen privaat vermogen en zijn vooral gevormd door de verkoop van een aantal schoolwoningen welke in het verleden uit privaat vermogen zijn opgebouwd. Het bestuur heeft beschikking over deze reserve en beslist over de besteding hiervan binnen de hierover afgesproken kaders.

Het niet geormerkte deel van het eigen vermogen heeft betrekking op de publieke exploitatie-resultaten van de scholen en is ondergebracht in algemene reserves per school.

H.7 TOEKOMSTPARAGRAAF

Bestuurlijke ontwikkelingen

Strategisch beleid:

In 2017 is het vorige Strategisch Beleid geëvalueerd en is een het Strategisch Beleidsplan 2017 – 2021 'Zijn wie je bent' vastgesteld.

PCBO Ferwerderadiel is trots op de bereikte resultaten van de afgelopen jaren. Bij de totstandkoming hebben meerdere geledingen actief geparticipeerd.

Vanuit het bestuur bestaat de nadrukkelijke wens om als zelfstandige organisatie voort te blijven bestaan om ons doel, het in stand houden en bevorderen van kwalitatief goed christelijk onderwijs in onze dorpen, te realiseren. Dit is wat ons bestaansrecht geeft en waar we voor staan.

We sluiten hierbij echter niet onze ogen voor alle ontwikkelingen om ons heen, voorwaarde is en blijft beheersbaarheid op organisatorisch, kwalitatief en financieel gebied. Bij de realisatie van ons beleid zullen we daarom de mogelijkheden van samenwerking met andere organisaties verder moeten uitwerken Wanneer wij spreken over samenwerking, maken we een onderscheid tussen samenwerking op bestuurlijk niveau en samenwerking op operationeel niveau.

Bestuurlijk niveau

De openbare scholen binnen de gemeente Ferwerderadiel zijn gevestigd in Ferwert en Hallum. Met Onderwijsgroep Fier zijn in 2018 geen formele gesprekken gevoerd. Wel is een voorzichtige verkenning geweest met PCBO Dantumadeel. Hier liggen kansen in de samenwerking. In 2019 zal dit verder worden vormgegeven.

Operationeel niveau

Er is regelmatig overleg over zaken die de scholen in de dorpen raken. Een goede verstandhouding met onze burens is belangrijk.

Onze scholen moeten zich daarom verder ontwikkelen tot aantrekkelijke open christelijke scholen waar christelijke en niet christelijke ouders vol vertrouwen hun kinderen onderwijs laten volgen. Doordat we als vereniging kleiner zijn dan veel onderwijsinstellingen, zijn we samen met onze keuze voor identiteit herkenbaarder. Onze scholen kunnen zich positief profileren op dit punt.

H.8 CONTINUITEITSPARAGRAAF

De leerling daling als gevolg van de krimp zal de komende jaren doorzetten. In algemene zin komen er door de leerling daling steeds minder financiële middelen ter beschikking van het onderwijs. Met name is het bestaansrecht van de Flieterpen in Reitsum daarmee steeds meer onder druk komen te staan. Dit heeft tot gevolg dat deze school aan het einde van het schooljaar 2018-2019 zal gaan sluiten. Om het tekort aan beschikbare leerkrachten op te vangen worden er geen leerkrachten ontslagen en wordt waar mogelijk uitbreiding van het personeelsbestand nagestreefd. Hiermee kan het natuurlijk verloop en het tekort aan vervangers worden opgevangen. Hier is echter wel een financieel risico aan verbonden.

In de continuïteitsparagraaf beoogt de vereniging dat iedere belangstellende kennis kan nemen van de wijze waarop wordt omgegaan met de financiële gevolgen van het gevoerde en te voeren beleid. Hierbij wordt inzicht gegeven in een aantal kengetallen, op het te verwachten exploitatieresultaat in de komende jaren en de ontwikkeling van de vermogenspositie.

	2018	2019	2020	2021
	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting
1. Vermogensbeheer				
Solvabiliteit	83%	84%	82%	80%
2. Budgetbeheer				
Rentabiliteit	-0,3%	0,1%	-6,4%	-4,5%
Liquiditeit (quick ratio)	1,5	1,1	1,2	1,1
Huisvestingsratio	8%	9%	9%	9%
3. Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen	37%	37%	33%	28%
4. Personeels- en leerlingkengetallen				
FTE Directie	4,90	4,90	4,90	4,90
FTE OP	42,37	41,65	41,75	41,59
FTE OOP	8,07	9,01	8,54	8,54
FTE Totaal	55,34	55,56	55,19	55,03
Aantal leerlingen 1-10-t	653	679	696	682

Toelichting

De bovenstaande kengetallen geven de personele bezetting in FTE weer inclusief vervanging. In de meerjarenbegroting daalt de rentabiliteit de komende jaren. Ook loopt het weerstandsvermogen en de liquiditeit terug.

24

	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1.1.2 Materiële vaste activa	1.417.411	1.613.256	1.386.459	1.200.017
1.1.3 Financiële vaste activa	296.087	296.087	296.087	296.087
Vaste Activa	1.713.498	1.909.343	1.682.546	1.496.104
1.2.2 Vorderingen	349.339	349.339	349.339	349.339
1.2.4 Liquide middelen	206.375	51.412	110.541	48.277
Vlottende Activa	555.714	400.751	459.880	397.616
1 Activa	2.269.212	2.310.094	2.142.426	1.893.720
2.1.1 Eigen Vermogen	1.666.266	1.668.649	1.399.602	1.205.102
2.2 Voorzieningen	227.769	266.268	367.647	313.441
Eigen Vermogen	1.894.035	1.934.917	1.767.249	1.518.543
2.4 Kortlopende schulden	375.178	375.178	375.178	375.178
Vreemd Vermogen	375.178	375.178	375.178	375.178
2 Passiva	2.269.213	2.310.094	2.142.426	1.893.720

Toelichting

De resultaten van de meerjarenbegroting zijn in het eigen vermogen verwerkt. In de materiële vaste activa zijn de meerjareninvesteringen en de afschrijvingen voor de komende jaren verwerkt. Hierbij is rekening gehouden met de stand van de liquide middelen. De ruimte hierin zal bepalen welke investeringen uitgevoerd kunnen worden. In de voorzieningen is rekening gehouden met de begrote dotatie aan de voorziening onderhoud en de kosten voor het groot onderhoud welke ten laste van de voorziening onderhoud gebracht worden.

	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
3. Baten				
3.1 Rijksbijdragen	4.397.773	4.414.232	4.183.593	4.275.064
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	5.636	5.600	5.400	5.400
3.5 Overige baten	75.568	59.618	41.880	39.980
Totaal baten	4.478.977	4.479.450	4.230.873	4.320.444
4. Lasten				
4.1 Personeelslasten	3.592.766	3.531.855	3.583.979	3.609.962
4.2 Afschrijvingen	152.294	183.900	193.441	186.532
4.3 Huisvestingslasten	333.490	381.062	364.500	363.100
4.4 Overige lasten	408.062	380.250	358.000	355.350
Totaal lasten	4.486.612	4.477.067	4.499.920	4.514.944
Saldo baten en lasten	-7.635	2.383	-269.047	-194.500
6 Financiële baten en lasten	-3.597	0	0	0
Resultaat	-11.232	2.383	-269.047	-194.500

Toelichting

Deze begroting is tot stand gekomen na overleg tussen het bestuur en de adviseurs van het administratiekantoor. In de begroting is rekening gehouden met de geformuleerde doelstellingen, activiteitenplannen, de meerjaren investeringsplannen, het onderhoudsplan en het meerjaren bestuursformatieplan.

Bij het opmaken van deze meerjarenbegroting is nog niet geanticipeerd op de cijfermatige uitkomsten, die een negatief beeld vanaf 2020 laten zien. In 2019 zal er ingespeeld worden op deze uitkomsten en een plan van aanpak opgesteld worden om deze negatieve uitkomsten te voorkomen.

Interne risicobeheersings- en controlesysteem

De interne beheersing van de processen en de risico's binnen de vereniging is primair een verantwoordelijkheid van het bestuur. Het totale stelsel van functiescheidingen, autorisaties en andere maatregelen en procedures ondersteunt het bestuur bij het beheersen van de processen en de risico's. Naast de inbedding van interne beheersing vanuit de lijn, vindt monitoring van het niveau van interne beheersing en de naleving ervan vanuit de directie plaats en vanuit het administratiekantoor Preadyz, onder meer door het uitvoeren van onderzoeken op de naleving van maatregelen en procedures. De directeur bestuurder, ondersteund door een adviseur van Preadyz bewaakt tevens de opvolging van de door de externe accountant, medewerkers van Preadyz en eventuele overige partijen gedane aanbevelingen op het gebied van interne beheersing en rapporteert hierover minimaal twee keer per jaar.

Het bestuur is van mening dat het gehele stelsel van het interne risicobeheersings- en controlesysteem bijdraagt aan het rechtmatig en doelmatig realiseren van de doelstellingen van de vereniging.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

Het grootste financiële risico binnen onderwijsorganisaties wordt gevormd door een mismatch tussen de rijksbekostigde en de werkelijke personele lasten. Dit geldt ook voor onze organisatie. Een weloverwogen aanstellingsbeleid beperkt dit risico maar tegelijk staat haaks op de noodzaak om nieuw personeel te zoeken en te binden.

De verwachte krimp van het aantal leerlingen in onze regio treedt langzaam maar zeker op. Er ontstaat noodzaak dat er een inzet en wellicht uitbreiding van het vaste personeelsbestand zal plaatsvinden om in de benodigde vervangingsbehoefte te kunnen voorzien. Onduidelijk is op dit moment wat de gevolgen zijn van de nieuwe CAO Primair Onderwijs 2018-2019 als het gaat om hoe om te gaan met vervanging in relatie met de bekostigingsvoorwaarden van het vervangingsfonds. Dit kan leiden tot hogere personele uitgaven, waar geen bekostiging tegenover staat. Aan de andere kant is het tekort aan leerkrachten op de arbeidsmarkt een probleem dat direct invloed heeft op de kwaliteit van ons onderwijs.

Een ander risico betreft de betrouwbaarheid van de rijksoverheid. Bij de start van de lumpsum is door het ministerie terecht aangedrongen op een betere inhoudelijke en financiële verantwoording door de onderwijssector. In de praktijk blijkt dat steeds meer kosten die de werkgever verplicht is te betalen niet vergoed worden door de overheid.

In 2018 zijn, onder voorwaarden, extra middelen aan het primair onderwijs toegevoegd. Deze middelen zijn geormerkt voor de verlaging van de werkdruk en voor hogere salarissen. De discussie over de niet adequate bekostiging is hierdoor minder fel gevoerd waardoor de niet personele bekostiging nog altijd achterblijft bij de feitelijke behoefte.

Verslag Commissie Intern Toezicht PCBO Ferwerderadiel

Inleiding

Met dit jaarverslag legt de Commissie Intern Toezicht van de vereniging PCBO Ferwerderadiel verantwoording af van haar werkzaamheden in het kalenderjaar 2018. De Commissie Intern Toezicht (CIT) is het toezichthoudend orgaan binnen de vereniging en heeft de volgende taken:

- toezichthoudende taak op bestuur en organisatie van PCBO
- klankbord- en adviestaak voor bestuur en organisatie
- verantwoording afleggen aan de leden van de vereniging

De verhoudingen tussen het Bestuur en de CIT alsmede hun taken en hun bevoegdheden zijn (deels) statutair bepaald en vastgelegd.

Samenstelling en Governance

De samenstelling van de Commissie Intern Toezicht was op 1 augustus 2018 als volgt:

Voorzitter: dhr. W. Los
Secretaris: mw. P. Meijer-Woudwijk
Algemeen lid: mw. S. Soepboer-Paulussen

In 2018 is het bestuur van de vereniging ondergebracht bij de directeur-bestuurder en is het aantal leden van de commissie intern toezicht gesteld op minimaal 2 en maximaal 5. De statutenwijziging welke hiervoor nodig was, is in tweede de ALV op 4 juli 2018 vastgesteld. De vereniging de 'Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs' van de PO-raad. De bestuurders en toezichthouders zijn dan ook aanspreekbaar op de toepassing ervan.

Werkwijze

De Commissie Intern toezicht vergaderde in 2018 vier keer regulier. Tijdens de vergaderingen werd naast de uitoefening van taken en bevoegdheden de (algemene) gang van zaken besproken.

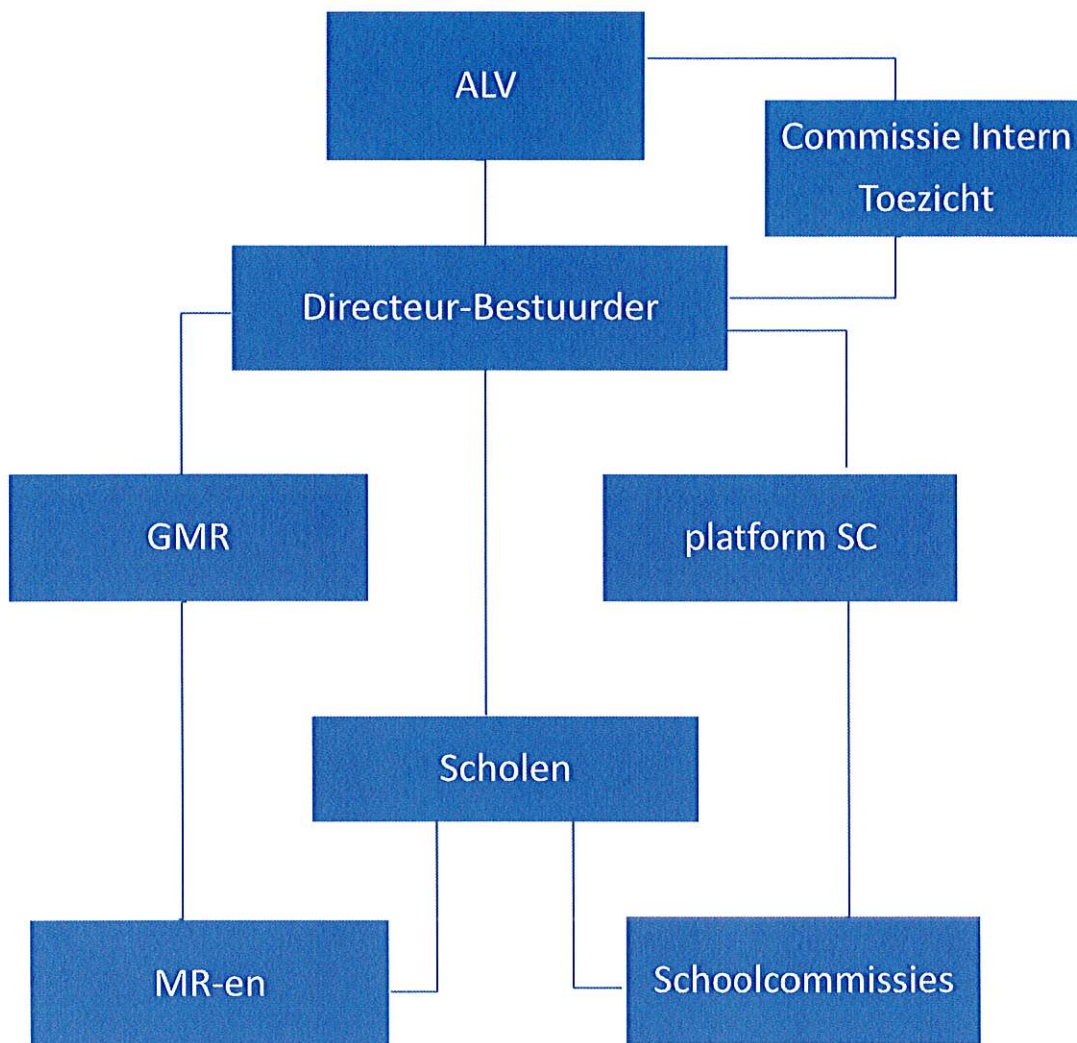
De Commissie Intern Toezicht evalueert jaarlijks haar eigen functioneren en legt dit vast in een evaluatieverslag. Het doel is om vanuit de CIT een actieve bijdrage te leveren aan de strategische ontwikkeling van PCBO Ferwerderadiel. Om een adequaat en professioneel toezicht te borgen is PCBO Ferwerderadiel lid van de Vereniging van Toezichthouders In Onderwijsinstellingen (VTOI). De CIT kan bij de VTOI terecht voor ondersteuning op het vlak van goed en professioneel toezicht.

In het kader van de horizontale dialoog voert de Commissie Intern Toezicht jaarlijks gesprekken met de GMR (thematisch) en met de schooldirecteuren. De Commissie Intern Toezicht bezoekt jaarlijks een van de scholen.

Werkgeversrol

De Commissie Intern Toezicht hanteert een jaarlijkse cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken met de algemeen directeur.

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and lines, positioned at the bottom right of the page.

Locaties scholen PCBO Ferwerderadiel

Bijlage 2

Vereniging voor PCBO in de gemeente Ferwerderadiel

Bezoekadres: De Streek 4, 9172 NJ Ferwert
Postadres: Postbus 20, 9074 ZL Hallum
Telefoon: 0518 - 412489

Directeur-Bestuurder:
dhr. B.P. Mooibroek
telefoon: 06-55746414
e-mail: bmooibroek@pcbo-ferwerderadiel.nl

1. *Christelijke basisschool "De Welle" - Burdaard*
Directeur: Mevr. T. Weijer
Adres: Schoolstraat 10 - 9111 HH
Telefoon: 0519 - 332525
e-mail: tweijer@pcbo-ferwerderadiel.nl

2. *Christelijke basisschool "De Ikker" - Blije*
Directeur: dhr. F. Jelsma
Adres: Farrewei 16 a - 9171 LM
Telefoon: 0519 - 561247
e-mail: ikker@pcbo-ferwerderadiel.nl

3. *Christelijke basisschool "Op Streek" - Ferwert*
Directeur: dhr. J.W. Eelkema
Adres: De Streek 4 – 9172NJ / Postbus 6 - 9172 ZS
Telefoon: 0518 - 411229
e-mail : opstreek@pcbo-ferwerderadiel.nl

4. *Christelijke basisschool "It Fundamint" - Hallum*
Directeur: dhr. E. Sprenger
Adres: Offingaweg 32 / Postbus 20 - 9074 AK / 9074 ZL
Telefoon: 0518 - 431219
e-mail: esprenger@pcbo-ferwerderadiel.nl

5. *Christelijke basisschool "Aasterage" - Marrum*
Directeur: dhr. J.W. Eelkema
Adres: Ringweg 26 / Postbus 13 - 9073 HH / 9073 ZK
Telefoon: 0518 – 411410
e-mail: aasterage@pcbo-ferwerderadiel.nl

6. *Kristlike basisskoalle "De Flieterpen " - Reitsum*
Directeur: dhr. dhr. F. Jelsma.
Adres: Jannumerwei 4, 9175 GH
Telefoon: 0519 - 339383
e-mail: fjelsma@pcbo-ferwerderadiel.nl

Overzicht bestuursleden PCBO Ferwerderadiel per 1-8-2018 Bijlage 3

Naam: (e-mail)	Functie:	Ingangsdatum schooljaar:	Tot:	Aandachtsgebieden
B.P. Mooibroek	Directeur-bestuurder	1-8-2015		

Overzicht leden Commissie Intern Toezicht PCBO Ferwerderadiel per 1-8-2018

Naam: (e-mail)	Functie:	Ingangsdatum jaar:	Tot:	Aandachtsgebieden
Wanner Los	Voorzitter	2018	Medio 2022	
Petra Meyer-Woudwijk	Secretaris	2017	Medio 2021	
Sandra Soepboer-Paulussen	Lid	2017	Medio 2021	

Financiële kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kan een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

<u>Kengetallen</u>	2018	2017
<u>Solvabiliteit</u> <i>Eigen vermogen + voorzieningen in percentage van het totale vermogen.</i> De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is aan haar langetermijnverplichting te voldoen. 30% a 50% wordt als goed aangemerkt. Is de waarde hoger dan 30% dan is de vereniging in staat om aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen.	83,5%	82,5%
<u>Liquiditeit (Current ratio)</u> <i>Verhouding vlottende activa en kortlopend vreemd vermogen.</i> Deze verhouding geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen. Een waarde tussen de 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de vereniging in staat aan haar kortetermijnverplichtingen te voldoen.	1,48	1,46
<u>Weerstandsvermogen</u> <i>Verhouding tussen het totale eigen vermogen en de totale baten.</i> Een weerstandsvermogen tussen 10% en 40% wordt binnen de vereniging als aanvaardbaar geacht. Het weerstandsvermogen zegt iets over de reservepositie van de vereniging en over de mogelijkheden om financiële tegenvallers te kunnen opvangen.	37,2%	39,9%
<u>Rentabiliteit</u> <i>Verhouding exploitatieresultaat en de totale baten.</i> Dit heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief exploitatieresultaat. Daarbij wordt uitgegaan van de gewone bedrijfsvoering. Het wordt berekend door het resultaat (het "exploitatiesaldo") te delen door de totale baten van de bedrijfsvoering.	-0,3%	3,8%
<u>Huisvestingsratio</u> <i>Verhouding tussen de huisvestingslasten vermeerderd met afschrijvingen gebouwen en terreinen en de totale lasten</i> De huisvestingsratio geeft het aandeel van de totale huisvestingslasten in verhouding van de totale lasten weer. Als signaleringswaarde wordt een maximum van 10% gehanteerd.	8,2%	7,4%
Aantal leerlingen per teldatum 1-10 (t-1)	681	714
Aantal FTE (inclusief vervanging)	55,34	53,62
<u>Personeelskosten per FTE</u>	€66.646	€62.318
<u>Percentage personeelskosten t.o.v. de totale lasten</u>	80,1%	83,0%

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A1 Grondslagen

1 Algemeen

Activiteiten van het bevoegd gezag

In deze jaarrekening zijn de activiteiten van de vereniging PCBO Ferwerderadiel en van de onder deze rechtspersoon vallende scholen verantwoord.

Grondslagen voor de jaarrekening

Bij de inrichting van de jaarrekening is de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, RJ-richtlijn 660 en Titel 9 Boek 2 BW gehanteerd. De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's. In de balans is het resultaatbestemmingsvoorstel reeds verwerkt. De waardering van activa en passiva vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de betreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva gewaardeerd volgens het kostprijsmodel.

Stelselwijziging

De vereniging PCBO Ferwerderadiel heeft in de jaarrekening 2018 een stelselwijziging doorgevoerd, dit betreft het aanpassen van de waarderingsgrondslag van de financiële vaste activa.

De waarderingsgrondslag van de financiële vaste activa is aangepast van waardering op actuele marktwaarde naar waardering tegen aanschafwaarde of lagere marktwaarde.

De stelselwijziging is doorgevoerd omdat het resultaat te veel fluctueert door effecten en dit geeft een ongewenst beeld in de cijfers van PCBO Ferwerderadiel.

De stelselwijziging is retrospectief toegepast, waardoor de vergelijkende cijfers 2017 zijn aangepast. De effecten van de stelselwijziging voor het resultaat en het eigen vermogen in de jaarrekening 2017 wordt hieronder schematisch weergegeven:

Effecten stelselwijziging op het vermogen	31-12-2017	Stelselwijziging	1-1-2018
Financiële vaste activa	333.404	-34.059	299.345
Effecten stelselwijziging op het resultaat 2017			
Resultaat volgens jaarrekening 2017	194.403		
Af: koerswinst effecten	-34.059		
Resultaat 2017 na stelselwijziging	160.346		

Financiële instrumenten

De vereniging PCBO Ferwerderadiel heeft alleen primaire financiële instrumenten, voor de grondslagen wordt verwezen naar de behandeling per post.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Investerings in meubilair, ICT en leermiddelen worden op de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf de maand van aanschaf. Als ondergrens van de te activeren activa wordt € 500,- aangehouden. Investeringsubsidies die ontvangen zijn, worden in mindering gebracht op de investering. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Eigendom

Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de vereniging en het economisch eigendom bij de gemeente, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele bruikleenscholen zijn eveneens niet verwerkt.

De kosten van groot onderhoud aan de binnenkant alsmede het buitenschilderwerk van de schoolgebouwen worden ten laste gebracht van de voorziening groot onderhoud.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

PREADYZ

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Financiële vaste activa met een looptijd korter dan 12 maanden worden opgenomen onder de vorderingen.

De overige financiële vaste activa (waaronder effecten), die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de vereniging duurzaam te dienen, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid. De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Algemene reserve publiek

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten. Aan de reserve worden via de resultaatbestemming overschotten in een boekjaar toegevoegd en tekorten onttrokken.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de vereniging PCBO Ferwerderadiel.

Bestemmingsreserves (publiek en privaat)

Hieronder opgenomen publieke en private reserves zijn bedoeld voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden. Per bestemmingsreserve is aangegeven of deze is opgebouwd uit privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke middelen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker maar wel betrouwbaar te schatten is.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor de gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten gebouwen wordt bepaald op basis van te verwachten kosten over een reeks van jaren op basis van een onderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening ambtsjubileum

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Bij de bepaling van het exploitatiesaldo is uitgegaan van het baten en lastenstelsel. Dit betekent dat de opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Kosten hoeven nog geen uitgaven te zijn en opbrengsten nog geen inkomsten.

Rijksbijdragen

- de ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de de staat van baten en lasten.

- geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

- geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Opbrengsten

Subsidies, niet zijnde investeringssubsidies, worden in het resultaat verantwoord zodra het waarschijnlijk is dat de desbetreffende subsidies zullen worden ontvangen en voor zover de hiermee samenhangende bestedingen zijn verricht.

Pensioenen

De PCBO Ferwerderadiel heeft een pensioenregeling. Pensioenen voor het onderwijspersoneel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Per eind 2018 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97,0%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies.

Rente

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost.

4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst en -verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.

De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings, en - financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van leasetermijnen is opgenomen onder de operationele activiteiten.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model A: Balans per 31 december 2018 (na resultaatverdeling)

1 Activa	31 december 2018	31 december 2017
Vaste Activa		
1.1.2 Materiële vaste activa	1.417.411	1.461.606
1.1.3 Financiële vaste activa	<u>296.088</u>	<u>299.344</u>
<u>Totaal vaste activa</u>	<i>1.713.498</i>	<i>1.760.951</i>
Vlottende activa		
1.2.2 Vorderingen	349.339	389.019
1.2.4 Liquide middelen	<u>206.375</u>	<u>216.339</u>
<u>Totaal vlottende activa</u>	<i>555.714</i>	<i>605.358</i>
<u>Totaal activa</u>	<u>2.269.213</u>	<u>2.366.309</u>

2 Passiva	31 december 2018	31 december 2017
2.1 Eigen vermogen	1.666.266	1.677.498
2.2 Voorzieningen	227.769	273.892
2.4 Kortlopende schulden	375.178	414.919
<u>Totaal passiva</u>	<u>2.269.213</u>	<u>2.366.309</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model B: Staat van baten en lasten over 2018

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	4.397.773	4.107.300	4.091.927
3.2 Overheidsbijdragen/subsidies overige overhec	5.636	4.400	2.044
3.5 Overige baten	<u>75.568</u>	<u>69.680</u>	<u>105.365</u>
Totaal baten	<u>4.478.977</u>	<u>4.181.380</u>	<u>4.199.336</u>
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	3.592.766	3.269.850	3.234.374
4.2 Afschrijvingen	152.294	151.922	127.408
4.3 Huisvestingslasten	333.490	378.160	282.343
4.4 Overige lasten	<u>408.062</u>	<u>376.530</u>	<u>385.799</u>
Totaal lasten	<u>4.486.612</u>	<u>4.176.462</u>	<u>4.029.924</u>
Saldo baten en lasten	<u>-7.635</u>	<u>4.918</u>	<u>169.413</u>
6 Financiële baten en lasten	-3.597	20.000	-9.069
Resultaat	<u>-11.232</u>	<u>24.918</u>	<u>160.343</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model C: Kasstroomoverzicht

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo Baten en Lasten	-7.635	169.413
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	152.294	127.408
Mutaties voorzieningen	-46.123	77.565
<i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>		
Vorderingen (-/-)	39.680	-55.064
Schulden	<u>-39.741</u>	<u>-78.918</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties:	98.475	240.404
Ontvangen interest	486	36
Opbrengst financiële activa en effecten	<u>-4.082</u>	<u>-9.105</u>
	-3.597	-9.069
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten:</u>	94.878	231.335
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in MVA (-/-)	-108.098	-483.847
Overige investeringen in FVA	<u>3.257</u>	<u>11.581</u>
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten:</u>	-104.841	-472.266
Mutatie liquide middelen	-9.963	-240.932
Beginstand liquide middelen	216.339	457.270
Mutatie liquide middelen	<u>-9.963</u>	<u>-240.932</u>
Eindstand liquide middelen	<u><u>206.375</u></u>	<u><u>216.339</u></u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model VA: Vaste Activa

1 Activa

1.1.2 Materiele vaste activa

	Cumulatieve aanschafwaarde per 1 januari 2018	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 1 januari 2018	Boekwaarde per 1 januari 2018	Investerings	Mutaties 2018		Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2018	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 31 december 2018	Boekwaarde per 31 december 2018
					Des- investeringen	Afschrijvingen			
1.1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.031.968	92.683	939.285	2.646		36.383	1.034.614	129.066	905.548
1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	1.395.771	1.029.877	365.894	89.678	1.303	67.124	1.031.037	643.892	387.145
1.1.2.4 Overige materiële vaste activa	726.233	569.805	156.428	15.774		47.484	391.516	266.798	124.718
Materiële vaste activa	3.153.972	1.692.365	1.461.606	108.098	1.303	150.991	2.457.167	1.039.756	1.417.411

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubilair, inventaris en ICT middelen.

Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 500,-.

Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen o.a. de vervoersmiddelen en onderwijsleerpakket.

Gehanteerde afschrijvingspercentages inventaris en andere vaste bedrijfsmiddelen per categorie:

	<i>termijn in jaren</i>	<i>percentage</i>
1.1.2.1 - gebouwen (verbouw)	20, 25 of 40	2,5% - 5% - 4%
- terreinen	-	0
1.1.2.3 - ICT	5 of 20	5% - 20%
- meubilair	15 of 20	5% - 6,6%
1.1.2.4 - leermiddelen	8	12,5%

1.1.3 **Financiële vaste activa**

	Mutaties 2018				
	Boekwaarde per 1 januari 2018	Investerings- en verstrekte leningen	Desinvesterin- gen en afgeloste	Resultaat deelnemingen	Boekwaarde per 31 december 2018
1.1.3.6 Effecten	299.344	32.213	32.138	-3.332	296.088
Financiële vaste activa	299.344	32.213	32.138	-3.332	296.088

Toelichting:

De effecten worden gefinancierd vanuit het private vermogen

Model VV: Voorraden en vorderingen**1.2.2 Vorderingen**

	31 december 2018	31 december 2017
1.2.2.1 Debiteuren algemeen	1.265	96.736
1.2.2.2 Vorderingen op OCW	196.844	199.791
1.2.2.8 Overige overheden	21.085	-
1.2.2.10 Overige vorderingen	100.408	71.580
1.2.2.14 Te ontvangen interest	31	-
1.2.2.15 Overlopende activa overige	29.707	20.913
<u>Vorderingen</u>	349.339	389.019
<i>15200 - Vordering Ministerie</i>	196.844	199.791
<u>1.2.2.2 Vorderingen op OCW</u>	196.844	199.791
<i>15620 - Gemeente voorzieningen huisvesting/inric</i>	21.085	-
<u>1.2.2.8 Overige overheden</u>	21.085	-
<i>15750 - Te vorderen Vervangingsfonds</i>	50.102	20.176
<i>15790 - Nog te ontvangen bedragen</i>	50.306	51.404
<u>1.2.2.10 Overige vorderingen</u>	100.408	71.580
<i>15800 - Vooruitbetaalde lasten</i>	-	4.396
<i>15820 - Voorschot lonen / vordering personeel</i>	-	1.190
<i>15822 - Rekening courant (Youforce)</i>	2.640	-
<i>15840 - Transitorische posten</i>	23.306	15.326
<i>15890 - Overige overlopende activa</i>	3.761	-
<u>1.2.2.15 Overlopende activa overige</u>	29.707	20.913
<i>15200 - Vordering Ministerie</i>	196.844	199.791
<u>1.2.2.2 Vorderingen op OCW</u>	196.844	199.791
<i>15750 - Te vorderen Vervangingsfonds</i>	17.340	20.176
<i>15790 - Nog te ontvangen bedragen</i>	50.306	51.404
<u>1.2.2.10 Overige vorderingen</u>	67.646	71.580
<i>15800 - Vooruitbetaalde lasten</i>	-	4.396
<i>15820 - Voorschot lonen / vordering personeel</i>	-117	1.190
<i>15822 - Rekening courant (Youforce)</i>	2.640	-
<i>15840 - Transitorische posten</i>	23.306	15.326
<i>15890 - Overige overlopende activa</i>	-	-
<u>1.2.2.15 Overlopende activa overige</u>	25.829	20.913

Model EL: Effecten en Liquide middelen

1.2.4 Liquide middelen

	<u>31 december 2018</u>	<u>31 december 2017</u>
1.2.4.2 Tegoeden op bankrekeningen	<u>206.375</u>	<u>216.339</u>
<u>Liquide middelen</u>	<u>206.375</u>	<u>216.339</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model EV: Eigen vermogen

2,1 Eigen vermogen

	Stand per 1 januari 2018	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2018
2.1.1.1 Algemene reserve	11.571	3.957		15.528
2.1.1.2 Bestemmingsreserve publiek	50.000	-		50.000
2.1.1.3 Bestemmingsreserves privaat	1.615.928	-15.189		1.600.739
Eigen Vermogen	1.677.498	-11.232	-	1.666.266

Uitsplitsing

<i>21150 - Algemene reserve</i>	11.571	3.957		15.528
<u>2.1.1.1 Algemene reserve</u>	11.571	3.957	-	15.528
<i>21210 - Bestemmingsreserve personeel</i>	50.000	-		50.000
<u>2.1.1.2 Bestemmingsreserve publiek</u>	50.000	-	-	50.000
<i>21300 - Bestemmingsreserve privaat</i>	338.259	-5.043		333.216
<i>21301 - Bestemmingsreserve schoolfonds</i>	1.277.669	-10.146		1.267.523
<u>2.1.1.3 Bestemmingsreserves privaat</u>	1.615.928	-15.189	-	1.600.739

Toelichting:

Met de invoering van de lumpsum per 1 augustus 2006 mogen door onderwijsinstellingen geen rijksmiddelen meer worden ingezet voor huisvestingsvoorzieningen waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Uitgaven aan een huisvestingsvoorziening is alleen toegestaan indien deze aanvullend is en bekostigd is uit private middelen of uit de publieke reserves die zijn opgebouwd voor de invoering van de lumpsum.

Saldo (publieke) reserves per 1-1-2006	302.509	
Exploitatieresultaat (publiek) januari - juli 2006	32.553	
Saldo (publieke) reserves per 1-8-2006		335.062
Eigen bijdrage nieuwbouw 2009	232.500	
Verbouw 2009	15.517	
Airco directiekamer 2011	3.802	
Huur gebouw 2011	5.977	
Huur gebouw 2012	6.120	
Huur gebouw 2013	4.911	
Huur gebouw 2014	7.500	
Huur gebouw 2015	4.740	
Huur gebouw 2016	3.278	
Huur gebouw 2017	2.574	
		286.919
Stand per 31 december 2018		48.143

Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden

2,2 Voorzieningen

	Stand per 1 januari 2018	Dotaties	Onttrekkinge n	Vrijval	Rente mutatie (bij contante	Stand per 31 december 2018	Looptijd < 1 jaar	Looptijd 1 t/m 5 jaar	Looptijd > 5 jaar
2.2.1 Personele voorzieningen	45.101	14.438	3.596			55.943	5.462	26.954	23.527
2.2.3 Voorziening groot onderhoud	228.791	167.000	223.965			171.826	141.301	30.525	
Voorzieningen	273.892	181.438	227.561	-	-	227.769	146.763	57.479	23.527
Uitsplitsing									
<i>22100 - Voorziening jubilea</i>	45.101	14.438	3.596			55.943	5.462	26.954	23.527
<u>2.2.1 Personele voorzieningen</u>	45.101	14.438	3.596	-	-	55.943	5.462	26.954	23.527
<i>22300 - Voorziening groot onderhoud</i>	228.791	167.000	223.965			171.826	141.301	30.525	
<u>2.2.3 Voorziening groot onderhoud</u>	228.791	167.000	223.965	-	-	171.826	141.301	30.525	-

PREADYZ

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model KS: Kortlopende schulden

2 Kortlopende schulden

	31 december 2018	31 december 2017
2.4.8 Crediteuren	49.452	30.047
2.4.9 Belastingen en premies sociale verzekeringen	150.582	119.359
2.4.10 Pensioenen	40.785	38.455
2.4.12 Overige kortlopende schulden	6.053	12.364
2.4.14 Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ	-	15.525
2.4.15 Vooruit ontvangen investeringssubsidies	10.500	-
2.4.16 Vooruit ontvangen bedragen	3.885	93.126
2.4.17 Vakantiegeld en vakantiedagen	113.921	106.041
<u>Kortlopende schulden</u>	<u>375.178</u>	<u>414.919</u>
Uitsplitsing		
24700 - Af te dragen aan Belastingdienst	128.493	119.355
24731 - Te betalen premie VF	11.641	4
24734 - Te betalen premie PF	10.447	-0
<u>2.4.9 Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>	<u>150.582</u>	<u>119.359</u>
24800 - Te betalen pensioenbijdragen	40.785	38.455
<u>2.4.10 Pensioenen</u>	<u>40.785</u>	<u>38.455</u>
24900 - Nog te betalen bedragen	4.612	3.467
24930 - Te betalen netto salarissen	1.441	8.898
<u>2.4.12 Overige kortlopende schulden</u>	<u>6.053</u>	<u>12.364</u>
24020 - Nog te besteden subsidies ministerie	-	15.525
<u>2.4.14 Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ</u>	<u>-</u>	<u>15.525</u>
24040 - Vooruitontvangen bedragen	3.885	93.126
<u>2.4.16 Vooruit ontvangen bedragen</u>	<u>3.885</u>	<u>93.126</u>
24050 - Aanspraken vakantiegeld	113.921	106.041
<u>2.4.17 Vakantiegeld en vakantiedagen</u>	<u>113.921</u>	<u>106.041</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model G: Verantwoording subsidies

G1. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES ZONDER VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebben op de EL&I subsidies)

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing		bedrag toewijzing €	ontvangen t/m verslagjaar €	Prestatie afgerond Ja/Nee
		Datum				

G2. VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES MET VERREKENINGSCLAUSULE (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub B en EL&I regelingen betrekking hebben op de EL&I subsidies)

G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing		bedrag toewijzing €	ontvangen t/m verslagjaar €	totale kosten €	te verrekenen ultimo verslagjaar €
		Datum					
totaal				-	-	-	-

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing		bedrag toewijzing €	saldo 1 januari 2018 €	ontvangen in verslagjaar €	lasten in verslagjaar €	totale kosten 31 december 2018 €	saldo nog te besteden 31 december 2018 €
		Datum							
totaal				-	-	-	-	-	-

ONO Onderwijs Netwerk Ondernemen

Het bestuur heeft geen subsidie ontvangen met betrekking tot Onderwijs Netwerk Ondernemen.

Jaar	Kenmerk	A. Begroten Projectkosten	B. Subsidie toewijzing	C. Projectkosten	D. Subsidie vaststelling	Te verrekenen
------	---------	------------------------------	---------------------------	------------------	-----------------------------	---------------

PREADYZ

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model OB: Opgave overheidsbijdragen

3.1 Rijksbijdragen

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Werkelijk 2017</u>
3.1.1.1 Rijksbijdrage OCW	4.166.800	3.899.900	3.866.522
3.1.2.1 Overige subsidies OCW	66.713	42.100	64.352
3.1.3.1 Doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverb.	164.259	165.300	161.054
<u>Rijksbijdragen</u>	<u>4.397.773</u>	<u>4.107.300</u>	<u>4.091.927</u>

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Werkelijk 2017</u>
3.2.2.3 Overige overheden	5.636	4.400	2.044
<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>	<u>5.636</u>	<u>4.400</u>	<u>2.044</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model AB: Opgave andere baten

3.5 Overige baten

	<u>Werkelijk</u> <u>2018</u>	<u>Begroting</u> <u>2018</u>	<u>Werkelijk</u> <u>2017</u>
3.5.1 Opbrengst verhuur	200	4.855	2.260
3.5.3 Schenkingen	3.361	-	785
3.5.5 Ouderbijdragen	30.743	32.425	32.820
3.5.10 Overige	41.264	32.400	69.500
<u>Overige baten</u>	<u>75.568</u>	<u>69.680</u>	<u>105.365</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model LA: Opgave van de lasten

4 Lasten

4,1 Personele lasten

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Werkelijk 2017</u>
4.1.1 Lonen en salarissen	3.688.192	3.309.900	3.341.217
4.1.2 Overige personele lasten	194.875	166.250	192.564
4.1.3 Af: Ontvangen vergoedingen	290.302	206.300	299.407
<u>Personele lasten</u>	<u>3.592.766</u>	<u>3.269.850</u>	<u>3.234.374</u>
Uitsplitsing			
4.1.1.1 <i>Brutolonen en salarissen</i>	<i>2.694.291</i>		<i>2.461.596</i>
4.1.1.2 <i>Sociale lasten</i>	<i>382.058</i>		<i>546.149</i>
4.1.1.3 <i>Premies Participatiefonds (PO/VO)</i>	<i>123.359</i>		-
4.1.1.4 <i>Premies Vervangingsfonds (PO/VO)</i>	<i>130.326</i>		-
4.1.1.5 <i>Pensioenpremies</i>	<i>358.158</i>		<i>333.471</i>
<u>Lonen en salarissen</u>	<u>3.688.192</u>	-	<u>3.341.216</u>
4.1.2.1 <i>dotaties voorzieningen</i>	14.438	27.500	12.285
4.1.2.2 <i>personeel niet in loondienst</i>	-	55.000	17.149
4.1.2.3 <i>overige</i>	180.437	83.750	163.130
<u>Overige personele lasten</u>	<u>194.875</u>	<u>166.250</u>	<u>192.564</u>

4,2 Afschrijvingslasten

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Werkelijk 2017</u>
4.2.2 Afschrijvingen materiele vaste activa	152.294	151.922	127.408
<u>Afschrijvingslasten</u>	<u>152.294</u>	<u>151.922</u>	<u>127.408</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

4,3 Huisvestingslasten

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Werkelijk 2017</u>
4.3.1 Huurlasten	13.000	12.060	13.293
4.3.3 Onderhoudslasten	83.854	111.400	69.419
4.3.4 Energie en water	50.984	65.700	53.395
4.3.5 Schoonmaakkosten	13.541	10.500	11.062
4.3.6 Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	5.112	11.500	8.526
4.3.7 Dotatie voorziening onderhoud	167.000	167.000	121.513
4.3.8 Overige huisvestingslasten	-	-	5.134
<u>Huisvestingslasten</u>	<u>333.490</u>	<u>378.160</u>	<u>282.343</u>

4,4 Overige lasten

	<u>Werkelijk 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Werkelijk 2017</u>
4.4.1 Administratie en beheer	90.157	89.850	90.108
4.4.2 Inventaris en apparatuur	113.389	101.100	93.408
4.4.3 Leer- en hulpmiddelen	92.135	86.500	94.770
4.4.5 Overige	112.380	99.080	107.513
<u>Overige lasten</u>	<u>408.062</u>	<u>376.530</u>	<u>385.799</u>
4.4.1.1 Specificatie honorarium Onderzoek jaarrekening	4.979		4.858
<u>Accountantslasten</u>	<u>4.979</u>	<u>-</u>	<u>4.858</u>

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model FB: Financiële baten en lasten

6 Financiële baten en lasten

	Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
6.1.1 Rentebaten	486	20.000	36
6.1.4 Overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten	1.805	-	27.521
6.2.2 Waardeverminderingen van financiële vaste activa en van effecten	5.887	-	36.626
<u>Financiële baten en lasten</u>	-3.597	20.000	-9.069

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Model E: Overzicht verbonden partijen

Naam	Juridische vorm 2018	Statutaire zetel
Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Stichting		Leeuwarden

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

4.1: Vermelding bezoldiging topfunctionarissen

Vermelding topfunctionarissen

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op PCBO Ferwerderadiel. Het voor PCBO Ferwerderadiel toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 111.000, het WNT-maximum voor het onderwijs, klasse A. Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	2
Gemiddeld aantal studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	4

2018

Bedragen x € 1	B.P. Mooibroek		
Functiegegevens	Directeur bestuurder		
Aanvang en einde dienstvervulling in 2018	01/01 - 31/12		
Deeltijdfactor in fte	1		
(fictieve) dienstbetrekking	Ja		

Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkosten vergoeding	93.816		
Beloning betaalbaar op termijn	15.374		
Subtotaal	109.191		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	111.000		
Totale bezoldiging	109.191	-	

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Gegevens 2017			
Aanvang en einde dienstvervulling in 2017	01/01 - 31/12		
Deeltijdfactor 2017 in fte	1		
Beloning plus belastbare onkosten vergoeding	91.349		
Beloning betaalbaar op termijn	14.429		
Subtotaal	105.778		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	107.000		
Totale bezoldiging 2017	105.778	-	-

Bedragen x € 1	W. Los	M. Bron	S. Soepboer-Paulussen
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Secretaris
Aanvang en einde dienstvervulling in 2018	01/02 - 31/12	27/11 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging			
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.650	11.100	11.100
Totale bezoldiging	-	-	-

Gegevens 2017	M. Bron	C. Mennegat	P. Regnerus	N. Prins-Hoogsteen	P. Meyer-Woudwijk	J.W. de Vries	S. Soepboer-Paulussen
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Voorzitter CIT	Voorzitter CIT	Secretaris CIT	Lid CIT	Lid CIT
Aanvang en einde dienstvervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 1/3	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 01/03	01/01 - 31/12
Bezoldiging	-	-	-	-	-	-	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.050	10.700	16.050	16.050	16.050	10.700	10.700
Totale bezoldiging	-	-	-	-	-	-	-

PREADYZ

Paraaf voor waarmerkingdoeleinden:

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Kopieercontract

De vereniging is in het bezit van een contract voor de huur van kopieerapparaten met Ricoh. Het contract is ingegaan op 1 juni 2014 en loopt af op 31 mei 2020.
Het huurbedrag zoals opgenomen in het contract bedraagt € 2.141,84 per maand all-in.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

In het kader van de Regeling Duurzame Inzetbaarheid is een inventarisatie gedaan onder het personeel, maar er zal geen gebruik worden gemaakt van de rechten tot sparen hiervoor.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Bestemming van het resultaat

Vanuit de statuten zijn geen nadere bepalingen opgenomen met betrekking tot de bestemming van het resultaat.
Het voorstel voor de resultaatbestemming is als volgt:

Resultaat 2018

3.957	Toevoeging aan de algemene reserve
<u>-15.189</u>	Onttrekking van de bestemmingsreserve privaat
<u><u>-11.232</u></u>	totaal resultaatverdeling

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden;

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

- B. Mooibroek
Directeur bestuurder

- W. Los
Voorzitter CIT

- S. Soepboer-Paulussen
Secretaris CIT

- M. Bron
Lid CIT

Datum vaststelling jaarrekening:

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and lines, positioned to the right of the text 'Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:'.

Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and strokes, positioned to the right of the text 'Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:'.

Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente
Ferwerderadiel
te Ferwert

Datum
6 juni 2019

Behandeld door
C. Elsinga RA EMA

Kenmerk
8113/MB/CE/FB

Aan: de commissie intern toezicht en het bestuur van Vereniging voor Protestants
Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Ferwerderadiel

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Ferwerderadiel te Ferwert gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Ferwerderadiel op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Ferwerderadiel, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de commissie intern toezicht en het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De commissie intern toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de

Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de commissie intern toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 6 juni 2019

AKSOS Assurance B.V.

drs. M. Bruinsma RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	40789
Naam instelling	PCBO Ferwerderadiel
Adres	De Streek 4
Postadres	Postbus 21
Plaats	Fewert
Telefoon	0518-400394
E-mailadres	pcboferw@gmail.com
Website	http://www.pcbo-ferwerderadiel.nl/Home
Contactpersoon	Dhr. B. Mooibroek
Telefoon	0518 - 412 489
E-mailadres	bmooibroek@pcbo-ferwerderadiel.nl

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

